

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost statutárů za úpadek, bič na podnikatele?

O novele zákona o obchodních korporacích, která má přinést zásadní změny do odpovědnosti členů statutárního orgánu při úpadku společnosti je v poslední době hodně slyšet. Jaká ale bude praktická uplatnitelnost tohoto ustanovení a skutečně jde o revoluční nástroj jak sáhnout na osobní majetek statutárů?

Na začátku je nutné upozornit, že se nejedná o takovou novinku, jak je prezentováno. Dřívější právní úprava umožňovala domáhat se ručení člena statutárního orgánu. Žalobně legitimován byl jak věřitel, tak insolvenční správce. V praxi se však tohoto nástroje prakticky nevyužívalo, a to hlavně pro nevhodný koncept uplatnění nároku, kdy nejdříve bylo nutno zjistit vznik ručení a až následně žalovat na plnění. Také insolvenční zákon obsahoval (a stále obsahuje) právní úpravu, dle níž je možné požadovat určité plnění po odpovědných osobách, a to náhradu škody za pozdní podání insolvenčního návrhu. Náhrada škody je představována rozdílem mezi zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel. Judikatura dokonce dovedla, že škodu lze vyčíslit již v průběhu insolvenčního řízení, zejména pokud je zjevné, že k uspokojení nedojde vůbec anebo jen zčásti. Náhrada škody se v této podobě v praxi uplatňovala jen zřídka, a to i přes velmi komfortní postavení žalobce díky obrácené povinnosti tvrzení a důkazní. Z insolvenční praxe lze konstatovat, že převážná většina insolvenčních návrhů byla podána pozdě, a proto byla relativně vysoká šance se náhrady škody domoci. Výhodou (byla) je i skutečnost, že případný úspěch v žalobě jde zcela k zisku žalobce, který se nemusí automaticky poměrně dělit s ostatními věřiteli, jako v případě zisků v insolvenčního řízení.

Co je tedy tak „revolučního“ na nové právní úpravě? Pro podání žaloby na doplnění pasiv bude aktivně legitimován jen insolvenční správce. Získané plnění půjde vždy ve prospěch majetkové podstaty, tedy pro všechny věřitele. Insolvenční správce bude taktéž motivován, neboť úspěch ve věci je příjmem majetkové podstaty z čehož se vypočítává odměna insolvenčního správce. Zároveň insolvenční správce není povinen hradit soudní poplatek. Věřitelský výbor je oprávněn dát pokyn k podání takovéto žaloby, což reálně znamená, že věřitelé mají aktivní možnost ovlivnit jednání insolvenčního správce a k podání žaloby jej donutit.

Odpovědnost člena statutárního orgánu přichází v úvahu, pokud přispěl porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace. Zákon tedy v tomto případě netrestá za to, že se podnikání nepovedlo, ale bude se zkoumat, zda odpovědné osoby v určitý okamžik neporušily své povinnosti a tím k úpadku nepřispěly. Co to znamená v praxi? Jednoznačně doporučujeme archivovat podklady pro zásadní rozhodnutí odpovědných osob, taktéž zajistit potřebné odborné poradenství při řešení stěžejních otázek. Zejména včasné poradenství specializovaných právních či daňových odborníků bude v tomto případě „k nezaplacení“, pokud dojde na řešení otázky odpovědnosti. Všechny tyto skutečnosti mohou následně sloužit jako podklad pro rozhodnutí, že se žaloba podávat nebude anebo jako základ obrany odpovědné osoby, že jednala správně a žádného porušení se nedopustila. Ani případné „zametání stop“ v podobě nedodání účetnictví, jak se někdy v insolventci stává, nebude pro dlužníky a odpovědné osoby výhra. Neboť pokud by bylo účetnictví řádně vedeno (k čemuž patří i jeho řádná a bezpečná archivace), tak by jistě byla včas rozpoznatelná kondice společnosti a odpovědné osoby by mohly zakročit a se správně rozhodnout. Případná obrana členů statutárního

orgánu tak bude často postavena na kompletním odkrytím karet svého minulého rozhodování.

Pro insolvenční správce přinese změna nové povinnosti, neboť budou nuceni analyzovat případné vadné kroky odpovědných osob a následně podávat žaloby na doplnění pasiv. Bohužel legislativa byla nekoncepčně zařazena do právní úpravy zákona o obchodních korporacích namísto do insolvenčního zákona a také je zde mnoho dalších nezodpovězených otázek. Je insolvenční správce limitován časem pro podání žaloby (jako například v případě odpůrčích žalob) anebo je limitován jen obecnou promlčecí dobou? A ta začíná běžet kdy? Od ustanovení správce, zjištění úpadku nebo prohlášení konkursu? Žaloby se budou řešit u insolvenčních soudů, a proto je vhodné postavit strategii i s ohledem na tuto skutečnost.

Insolvence se v průběhu doby stala vysoce specializovaným oborem práva, který stojí na rozsáhlé judikatuře a ne zcela přehledném právním předpisu, ve kterém se bez zkušeností jen obtížně orientuje. Je proto namístě zvážit právní zastoupení v této oblasti, a to zejména pro insolvenční správce ale i pro věřitele, tím spíše pokud vykonávají funkce ve věřitelských orgánech. Ne každé chybné podnikatelské rozhodnutí totiž vede k úpadku společnosti anebo dosahuje dostatečné intenzity. Navíc platí více než kdy jindy, že dobrá rada na cestě bude nad zlato, až se budou sepisovat účty.

Zároveň je třeba upozornit, že nedošlo ke zrušení právní úpravy náhrady škody za pozdní podání insolvenčního návrhu, neboť tento nástroj v zásadě koncepčně žalobě na doplnění pasiv nekonkuruje. Věřitelé proto jsou oprávněni postupovat i cestou individuálních žalob v případě pozdních insolvenčních návrhů. Praxe ukáže, zda žaloby na doplnění pasiv vyčerpají odpovědné osoby natolik, že požadování náhrady škody individuálně bude neefektivní, anebo nový institut zcela zapadne bez většího zájmu věřitelů i insolvenčních správců, neboť individuální vymáhání náhrady škody se stane populárním pro procesní výhodu obrácené povinnosti důkazní a tvrzení.

Mgr. Lucie Balýová,
advokát, insolvenční správce

[LitFin s.r.o.](#)

LIT·FIN
LITIGATION FINANCIERS

V Jirchářích 147/3
110 00 Praha 1 -Nové Město

Tel.: +420 606 286 589
e-mail: info@litfin.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích](#)

[jednotek na plnohodnotné byty](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel x společnost\)](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugovéhoho: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)